

Adolph Kolping élete és munkássága

Excellenciás Érsek Atya! Prézes Atyák!

Államtitkár Úr! Elnök Urak!

Kedves Kolpingosok!

Igen nagy megtiszteltetés ért, amikor Hudson Judit titkár asszony felkért egy rövid előadás megtartására, s külön örültem, hogy ennek témája Kolping Adolf életének és pályafutásának rövid felvázolása lehet. Jómagam, aki korábban ugyan csak hírből hallottam felszínes információkat a mozgalomról, egy tavalyi, Esztergomban tartott rendezvény kapcsán szerezhettem tapasztalatokat és szubjektív élményeket a Kolping családok XXI. századi tevékenységéről a Kolping helyi vezetőjének, Ivanov Mihály úrnak jóvoltából. Az ő biztatására kezdetem el alaposabban foglalkozni az alapító atya életével, tevékenységével, az általa alapított mozgalom fordulatokban gazdag, ám a jelen korban is sikeres történetével.

A kezdetektől fogva az érdekelt, hogy mi lehet annak az oka, hogy egy XIX. században alapított mozgalom 5-6 emberöltő után is prosperál szinte az egész világon. Ma már azonban a válasz egyértelmű számomra: Kolping atya életének és munkájának példája, valamint tanításának minden korra alkalmazható, aktualizálható gyakorlatiassága. Ezen példamutató életnek és tanításnak három sarokköve volt:

- a vallásosság, és a krisztusi tanítás „gyakorlati alkalmazása”
- az élettapasztalatban gyökerező szociális érzékenység, és
- a modern polgári gondolkodás

Ismerjük tehát meg röviden a kort, melynek szülötte volt, s életútját, mely mindannyiunk számára például szolgálhat!

A XVIII. század közepén Angliában kibontakozó ipari forradalmat a XIX. század elejétől komoly társadalmi változások is követték, sőt ezzel egy időben az egész euro-atlanti civilizáció gondolkodását megváltoztató új eszmeáramlat is kibontakozott: a felvilágosodás.

A megváltozott gazdasági és társadalmi helyzet hamarosan olyan szociális problémák sokaságát hozta a felszínre, melyekre korábban még nem volt példa (embertelen körülmények között dolgoztatott gyermekek és nők sokasága, életveszélyes, egészségtelen munkaviszonyok stb.), és melyekre mindenképpen valamilyen választ kellett adnia a politikai és gazdasági elitnek. Mivel ezen gondok – a fejlettebb iparosodottság miatt – elsősorban Angliában, Franciaországban és Németországban jelentkeztek, itt bontakoztak ki az első problémafelvető ideológiák (a szocializmus, néhány utópista elképzelés, majd a marxizmus), illetve az első politikai válaszok, megoldási kísérletek.

A megváltozott világ az Egyház számára is új helyzetet teremtett. A reformáció és a felvilágosodás következtében kialakult megosztottság és szekularizáció, illetve az Egyház tekintélyének és befolyásának a XIX. századra bekövetkező csökkenése olyan új helyzetet teremtett, melyre a katolicizmus vezetőinek sürgősen válaszokat kellett keresni. Ezt – jól felmérve a kialakult viszonyokat, és szem előtt tartva a keresztény tanítás nyilvánvaló üzenetét – az elesettek és a szociálisan rászorultak támogatásában, felkarolásában találták meg.

Ez volt tehát az a történelmi helyzet, amelyben egy korának problémáit a saját bőrén érző és közvetlen környezetében megtapasztaló fiatal pap – az egyébként már kezdetlegesen meglévő egy-két pozitív példát megerősítve és kiteljesítve – létrehozott egy olyan mozgalmat, melynek elsődleges célja

elkötelezett keresztények nevelése volt. A fiatal papot Adolph Kolpingnak hívták.

Kolping 1813-ban, egy szerény körülmények között élő család negyedik gyermekeként született a németországi Kerpenben. 1820 és 1826 között itt végezte az elemi iskolát, majd három évig - szülei kívánságára - cipésznek tanult. A vizsga letétele után cipészsegédként dolgozott egy akkor híres cipésműhelyben Kölnben, ahol mestere felajánlotta, hogy házasodjon be családjába, ezáltal az üzletből is részesedne. Ő azonban ezt nem fogadta el.

Visszaemlékezéseiből tudjuk, hogy szomorú tapasztalatokat szerzett segédévei során. Elkezerítőnek találta saját és társai életkörülményeit. Részben ezek a körülmények okozhatták, hogy megbetegedett, és 22 évesen fel kellett adnia addigi tevékenységét. Ekkor döntötte el, hogy a papi hivatást választja, s ezért beiratkozott a gimnáziumba, ahol 1841-ben – azaz 28 esztendősen leérettségizett.

Az érettségi után, a kölni Püspöki Kollégiumban tanult teológiát, melynek végeztével 1845. április 13-án a kölni minorita-templomban pappá szentelték. Munkáját káplánként és hitoktatóként kezdte a több ezer lakosú ipari központban, Wuppertal-Elberfeldben, ahol bekapcsolódott egy fiatal tanár, Johann Gregor Breuer (1820-1897) által alapított egyesület munkájába. Az egyesület támogatást, lelki támaszt és tanulási lehetőséget biztosított tagjai számára. Kolping felismerte ennek jelentőségét és lehetőségeit, és elhatározta, hogy bővíti az egyesület tevékenységét. Úgy gondolta azonban, hogy erre csak egy nagyobb városból van esélye, ezért megkérte püspökét, hogy helyezze át Kölnbe.

Így került vissza vikáriusként teológiai tanulmányinak helyszínére, ahol 1849. május 6-án - épp ugyanazon a napon, mikor szintén itt, Kölnben, Karl Marx (1818-1883) megszervezte a szocialista párt helyi alapszervezetét-

Kolping atya 7 fiatal inas részvételével a Szent Kolumbán Iskolában megalapította Katolikus Legényegyletét. A legényegylet megalapításával a fiatalokat ki akarta vezetni az elszigeteltségükből, életük sikeres megoldásához kívánt segítséget nyújtani közös művelődés és önszegélyezés megszervezésével. Hitvallását így fogalmazza meg egy helyen naplójában: „A nemzet boldogsága tagjainak személyes tisztességén, vallásos és polgári erényein múlik, szebb jövőjének záloga az erényes, a becsületes ifjúság.”

Kidolgozta a Katolikus Legényegyletek szervezetének és működésének máig érvényben lévő szabályait, alapelveit. Az egylet fiataljai számára Kolping hármas célt fogalmazott meg:

- Legyenek jó családapák, mert a család a társadalom lelki megújulásának alapja.
- Váljanak szakmájuk mestereivé, akik tanultak, műveltek és készek az állandó önképzésre.
- Váljanak igazi polgárokká, szerezzenek polgári erényeket, amelyek a hazához és a néphez kötik őket.

Célja tehát elkötelezett keresztények nevelése volt, akik képesek felelősen helytállni a családi életükben, a hivatásukban és a társadalomban. Meg volt győződve arról, hogy a társadalmi bajokat csak a keresztény elvekhez való visszatérés által lehet enyhíteni és megoldani. Sokat hangoztatott véleménye szerint a krisztusi tanítást nemcsak a megszentelt templomokban, hanem mindenütt másutt is hirdetni kell. Ezzel – korát megelőzve – XIII. Leó pápa Rerum novarum című enciklikáját (1891), sőt a Második Vatikáni Zsinat (1962-1965) egyik fő törekvését hangsúlyozta: az Evangélium és a világi szolgálat cselekedetekre váltott egységét. Az általa

megfogalmazott három fő cél közül egyre nagyobb hangsúlyt kapott – a vallási és közösségi nevelésen túl - az inasok, és a felnőttek képzése, tudásuk fejlesztés. Erre utal a Magyarországon is általánosan használt „Kolpingos köszönés”: Isten áldja a tisztas ipart!

Kolping fáradhatatlanul dolgozott, buzdított mindenütt a legényegyletek létrehozására. Így indult ki Európából, elterjedve azóta az egész világon a Nemzetközi Kolping Művek. Eredményeit maga IX. Pius pápa (1846-1878) is nagyra értékelte, aki 1862. július 1-én személyesen fogadta és megáldotta munkásságát. Kezdeményezésének sikerét bizonyította, hogy az általa alapított egyletnek 1850 márciusában már 200 tagja volt. Két esztendő múlva arról számolt be naplójában, hogy Augsburgban, Münchenben, Salzburgban, Innsbruckban és Linzben, sőt Bécsben is alakultak legényegyletek. 1854-ben arról olvashatunk, hogy 91 legényegylet működött szerte Európában. 1865-ben bekövetkezett halála után néhány évvel már az Újvilágban is, a XX. század első évtizedeiben pedig valamennyi kontinensen működött már Kolping-egyesület.

Gyenge fizikuma nem bírta sokáig a tervekkel teli, céltudatos lélek fáradhatatlannak tűnő munkáját: 52 esztendősen szólított magához Teremtője. Adoph Kolpingot II. János Pál pápa (1978-2005) 1991. október 27-én boldoggá avatta. Tanítása a XXI. században is modern és életképes, úgy, hogy eredeti alapítási szándék szellemiségétől nem tért el. Hiszen, ahogy Kolping atya írja egy helyen írja: „Valódi jólét az igazságra, csakis a teljes igazságra épülhet. Ezért a kereszténységnek mellőzhetetlen kötelessége megtisztítani, megszentelni az igazságot és részt vállalni a társadalom szociális feladatainak teljesítéséből. Csakis ezen az úton járva mentheti meg az emberiséget az ártó hatalmak rontásától, és csakis így taníthatja, erősítheti meg őket a jóban.”